

Filotás Julianna református beosztott lelkész nő igehirdetése
(Sopron, 2021. április 5., Húsvét II. napja)

Érintés

„A mi segítségünk az Úr nevében van, aki teremtette az eget és a földet.”

Kezdő (fennálló) ének: 187. dicséret 1. verse („E húsvét ünnepében, e húsvét ünnepében örvendjünk, keresztyének”)

Derekas ének: 356. dicséret mindegyik verse („Felvirradt áldott, szép napunk”)

Lekció: János evangéliuma 20,19-23

¹⁹Aznap, amikor beesteledett, a hét első napján, ott, ahol összegyűltek a tanítványok, bár a zsidóktól való félelem miatt az ajtók zárva voltak, eljött Jézus, megállt közepén, és így szólt hozzájuk: Békesség nektek! ²⁰És miután ezt mondta, megmutatta nekik a kezét és az oldalát. A tanítványok megörültek, hogy látják az Urat. ²¹Jézus erre ismét ezt mondta nekik: Békesség nektek! Ahogyan engem elküldött az Atya, én is elküldelek titeket. ²²Ezt mondva rájuk lehelt, és így folytatta: Vegyetek Szentleket! ²³Akiknek megbocsátjátok a bűneit, azok bocsánatot nyernek, akikéit pedig megtartjátok, azoknak a bűnei megmaradnak.

Imádság:

Mennyei Atyánk! Ahogyan egykor a tanítványok bezárkóztak, hogy magukat megvédjék, és hogy ezzel minden félelmetes történet, vagy annak eshetőségét kizárják, mi is úgy vagyunk most zárt ajtajaink mögött. Aggodalomban, nem választott kényszerűségben, megannyi veszteségben, gyászban. Hadd kérjünk hát, most és itt, hogy e rettenetes bizonytalanság, ránk nehezült feszültség, felettünk szétterülő kilátástalanság és félelem közepette, szorongattatva betegségtől és haláltól: ahogyan egykor megjelentél a tanítványoknak a feltámadott Krisztusban, és békességedet adtad híveidnek, légy jelen mi közöttünk is igéd által, és teremtsd meg bennünk békességedet. Mert „nyugtalan a szívünk, míg meg nem nyugszik benned”. – Csitítsd szívünket és erősítsd hitünket, Atyánk!

Ne emlékezz meg vétkeinkről, de bocsáss meg nekiünk, valahányszor bűnt követtünk el ellened és egymás ellen. Engedd, hogy megtapasztalt bűnbocsánatod megbocsátássá formálódjon bennünk a másik iránt, hogy kegyelmedet tovább adhassuk, és így békességed általunk is növekedhessen világunkban.

*Ezekre vágyunk Urunk: békességedre és oltalmadra. Jöjj hát, segíts meg minket!
Krisztusért kérünk, hallgass meg bennünket könyörgésünkben. Amen.*

Igehirdetés előtti ének: 378. dicséret 1. verse („Adjunk hálát mindnyájan az Atya Úr Istennek”)

Textus: János evangéliuma 20,24-29

²⁴Tamás pedig, egy a tizenkettő közül, akit Ikernek hívtak, nem volt velük, amikor megjelent Jézus. ²⁵A többi tanítvány így szólt hozzá: Láttuk az Urat. Ő azonban ezt mondta nekik: Ha nem látom a kezén a szegek helyét, és nem érintem meg ujjammal a szegek helyét, és nem teszem a kezemet az oldalára, nem hiszem. ²⁶Nyolc nap múlva ismét benn voltak a tanítványai, és Tamás is velük. Bár az ajtók zárva voltak, bement Jézus, megállt közepén, és ezt mondta: Békesség nektek! ²⁷Azután így szólt Tamáshoz: Nyújtsd ide az ujjadat, és nézd meg a kezeimet, nyújtsd ide a kezedet, és tedd az oldalamba, és ne légy hitetlen, hanem hívő! ²⁸Tamás pedig így felelt: Én Uram és én Istenem! ²⁹Jézus így szólt hozzá: Mivel látsz engem, hiszel: boldogok, akik nem látnak, és hisznek.

Kedves Testvérek! Húsvétot ünneplő keresztyén Gyülekezet!

Caravaggio Hitetlen Tamás c. 1601-02-es olajfestménye, amely ma a potsdami Sanssouci képgalériában látható, rendkívül meghökkentő, sőt szinte megbotránkoztató, mégis egyértelműen lenyűgözi az embert. A művész ugyanis az előbb elhangzott történetet meglehetősen sajátos olvasatban adja elő, úgy ahogyan még senki azelőtt. Mert mit is hallottunk János tanúvallomása szerint? Jézus megjelenik újból a tanítványoknak, és ezúttal Tamás is jelen van. Jézus bátorítja, sőt, felszólítja Tamást, hogy érintse meg a sebeit. Az, hogy ezt megteszi-e Tamás, a szövegből nem derül ki egyértelműen. Amit olvastunk, aszerint mindkettő lehetséges: az is, hogy megérinti a kételkedő tanítvány a sebeket, de talán az a legvalószínűbb, hogy ezt még sem tette meg. Pusztán azáltal, hogy látta Jézust, már hitt. Nem volt szükség érintésre, kézzel fogható bizonyítékokra. Mintha ezt sejtetné Jézus szava is, amikor ezt mondja: „Mivel látsz engem, hiszel...”

Caravaggio azonban túllép az evangélium által sejtetett képen, és az elsőként felvetett lehetséges történetet választva úgy ábrázolja Jézust – és a képen három tanítványát –, hogy ott az érintés nagyon fontos szerepet kap. Jézus maga fogja meg Tamás kezét, és vezeti oldalának sebéhez, amelyhez közel hajol Tamás, és amit valóságosan megérintve megvizsgál. Testtartása egészen olyan, mint amikor valaki egy kulcslyukon keresztül benéz egy szobába, egy másik világba. (Talán az Isten valóságába?) Elképesztően realista és bátor Caravaggio! Bátor, mert olyasmit enged meg Tamásnak, amit mi magunknak sem: Jézust így megvizsgálni, ennyire kételkedve és közben ennyire hinni akarni!

Így megérinteni Jézust, ahogy Tamást visszaadja a művész – bármilyen meghökkentő – mégis mindannyiunk vágya talán. Mert az érintés több, mint a látás. Az érintés közelség és bizonyosság. Az érintés élet.

E mostani helyzetünk, és ahogyan megéljük újfent húsvéti ünnepünket jól rávilágít erre. Beszélünk talán szeretteinkkel telefonon vagy videóbeszélgetésben, hallgatunk vagy megnézünk istentiszteleteket az interneten és a tv-ben, és érezzük, ez is több, mint a semmi, de az érintést, a valódi közelséget ez nem pótolja. A hiányt csillapítja, de nem pótolja. Úgy lettünk megteremtve, hogy abban a testi érintésnek életmentő és életmegtartó szerep jutott. Volt – hiszen éltünk már meg ilyet –, hogy külső körülményeink különösebben nem változtak, mégis egy szerettünk, barátunk ölelése, kézfogása, bátorító hátveregetése, vagy egy egyszerű fogadott kézfogás is kioldott bennünket belső bizonytalanságunkból, erőtlenségünkől, félelmeinkből és magányunkból, és tovább tudtunk haladni feladatainkban, vagy egyszerűen csak megerősödünk általa az életre. Azt éreztük: jó élni, akarok élni! – Az érintés: az elfogadás, a szeretet sajátos megnyilvánulása, bizonyíték a testünknek, minden sejtünknek, hogy létezésére valaki igent mondott. És erre mindnyájunknak szüksége van. – Boldogok, akik bátrak megérinteni másokat, és boldogok, akik engedik, hogy megérintsék őket!

Jézus tudta ezt, ismerte az érintés iránti igényünket, mint ahogyan azt is, hogy sokféle úton megszülethet a hit, az a bizonyosság, amely bennünket összekapcsol övele.

Tamás ezért mindazoknak képviselője, akik különösen is az érintésre, az ilyen értelemben vett fizikai érzékelésre érzékenyek, hogy általa a hitben megerősödjének. Mindez igaz akkor is, ha a bibliai leírás nem zárja le egyértelműen, mi is történt akkor és ott Jézus és Tamás között. Igaz, mert Jézus megadja ennek lehetőségét, sőt, kifejezetten biztat és bátorít erre. Az, hogy időnként a „kevesebb” is elég végül, az a kegyelem csodája.

Miért engedi meg ezt a vizsgálódást, kutakodást Jézus? – Tamás neve mellett ez a jelző rögzült: „hitetlen”, ám azt gondolom, jobban jellemezné alakját, ha így beszélénk róla: „a becsületesen kételkedő” Tamás. Tamás ugyanis nem pusztán kételkedett, és aztán ezt boldog-boldogtalannak hangoztatta, mintegy erényként, vagy éppen felsőbbrendűen lenézve a többieket hitük miatt. Ő nem nem akart hinni, és hitelensége nem „hit-telenséget” jelentett. Az ő kételye hitért kiáltott, külső-

belső vívódásaiban ennek alátámasztására keresett bizonyosságot. Jézus ezért nem is fedtte meg őt. Nem azt mondta neki: „tagadd meg érzékeidet, és úgy higgy!”, hanem hogy: „Nyújtsd ide az ujjadat, és nézd meg a kezeimet, nyújtsd ide a kezedet, és tedd az oldaladra, és ne légy hitetlen, hanem hívő!”

Milyen különös felajánlás ez Jézus részéről, tekintettel arra, hogy a Szentírásban olyan sokszor éppen azt olvassuk, hogy Isten határozottan visszautasítja, sőt megtiltja az embernek aziránti vágyát, hogy őt bármilyen értelemben kikutathassa, vizsgálhassa, vagy azt, ami őt megjeleníti – akár csak szimbolikusan is –, megérintse! Gondoljunk csak az Ószövetség megannyi történetére, köztük az egyik legismertebbre, amikor Mózeset megszólítja az Úr az égő csipkebokor közepéből. Mózes akkor közel menne a csodához, szeretné megnézni magának közelebbről is, ami a szeme előtt van. De Isten rákiált Mózesre, és távolabbra meg kell állnia. Nem mehet közel Isten jelenlétének megnyilvánulásához. De nem is kell ennyire messzire mennünk. Éppen csak tegnap olvastuk, hogy a feltámadott Jézus megjelenik magdalai Máriának, de neki kimondottan megtiltja, hogy Mária megérintse őt.

Hogy van ez hát? Hiszen most meg éppen azt látjuk: Isten a Fiúban kiteszi magát az emberi vizsgálódásnak. Éppúgy adja magát most tanítványának, mint ahogyan bő egy hete adta magát a világért a golgotai kereszten: semmit vissza nem vonva magából. Jézus engedi magát megérinteni. Bizonyosságot akar adni Tamásnak, és ehhez megteremti a körülményeket, hogy megérinthesse őt. Minden valószínűség szerint ezt a bizonyosságot Jézus másképpen is megadhatta volna kételkedő tanítványának, de az evangélium következetes és félreérthetetlen, üzenete van hozzánk ezáltal is: a feltámadott Jézus ugyanaz a Jézus, aki volt. És ahogyan földi életében Jézus megérintése egyesek számára gyógyulássá lett, úgy most a feltámadott Jézus megérintése is helyreállító erővé válik a becsületesen kételkedő számára. Átala hit és hitvallás születik: „Én Uram, és én Istenem! – feleli a tanítvány Mesterének. Testet érint, emberit lát, mégis Istent vallja meg, az emberré lett Istent, a testté lett Igét.

Feltehetjük a kérdést, Máriát miért utasítja el, Tamást pedig miért bátorítja arra Jézus, hogy megérintse őt? – Úgy tűnik, hogy ott, ahol ez valóságosan szükséges, ahol valakinek csak ezen az úton születhet meg a hite, ott ezt az igényt Jézus nem utasítja el. Máriának elég volt, hogy az Úr a nevében szólította őt. Látnia sem kellett a hozzá szólót, és máris megszületett benne a felismerés és a hit. – Tamás esetében azonban szükségszerű volt az a szolgálat, amit kizárólag csak a fizikai érzékelés végezhet csak el az értelem és a hit születése felé.

Mondhatjuk tehát: nagyon földi, evilági ez a jelenet, kegyelmesen hozzánk igazodó. Caravaggio műve is ezt érzékelteti. Jézusnak nincsen glóriája, ahogyan azt megszokhattuk a korabeli festményeken, és ezzel kihangsúlyozza: Jézus testi jelenlétét, és azt, hogy ő érinthető maradt az evilág számára. – Kérdezhetjük, valóban? Hiszen mi nem láthatjuk Jézust, nem érinthetjük őt, mint tehette Tamás. Pedig talán volt már ilyen vágyódásunk Jézus felé: valahogy úgy megélni a közelségét és erőt meríteni belőle, megpihenni benne, mint ahogyan szeretteink közelségében is megtapasztalhatjuk. Csak leülni mellé, vállára hajtva fejünket, és benne maradni abban a magától történő kegyelemben: hogy a világ Ura mellett minden leküzdhetetlennek tűnő gondunk és fájdalmunk legyőzötté válik, és hogy megerősödik bennünk a bizonyosság: akár élünk, akár meghalunk, mi már az Úréi vagyunk!

Szóval Jézus evilági jelenléte... Ez a mi kérdésünk. Hogyan tapasztalhatjuk meg őt? – Ma, ha templomunkban ünnepelhetnénk, az úrvacsora vételére készülve elhangozna a szerzettetési ige, amely alapján hittel hisszük – mert Krisztus így mondta –, hogy az előttünk lévő kenyér és bor az Ő megtört teste és kiontott vére.

Lehet, hogy Jézus nincs közöttünk úgy jelen, ahogyan a tanítványok akkor és ott megtapasztalhatták, de nem hagyott bennünket kevésbé tapasztalatok nélkül. A mi érintés, fizikai érzékelés utáni vágyunkat is meg szeretné elégíteni, a mi kételyeinket is el akarja űzni.

Íme itt vagyok közöttetek – azt mondja Krisztus. – Ez a megtört kenyér az én megtört testem. Érintsd ott, ahol megtöretik, ott az én sebem. Érintsd meg sebeimet, és ne légy hitetlen, hanem hívő!

Legyen felhívás számunkra ma Jézus szava, akár a képernyő előtt úrvacsorázunk most otthonainkban, akár, ha majd újra együtt ünnepelhetünk: lássuk a jegyekben Jézus Krisztus értünk hozott vállalását, áldozatát, és azt a közel hozott bizonyosságot, amit az érintés, a mozdulat kelt életre bennünk a Szentlélek akarata és munkája által. Azt, hogy amilyen bizonyosan vesszük a falat kenyeret és isszuk a korty bort, olyan bizonyosan igaz minden, amit az evangéliumok Isten kegyelméről vallanak: hogy Krisztusért van bűneinkre bocsánat, és az a miénk már, és hogy múlandó életünkre a múlhatatlan örök élet vár.

Egyszer elfogy az úrvacsorai tányérról az utolsó falat kenyér, valaki kiissza majd a kehelyből az utolsó korty bort, és – ahogyan nemrég láttam sírkertben egy kőfedélre kitéve – felirat kerül majd minden nyughelyre: „A sír lejárt”. De nem azért, mert elfogyott volna a kenyér és a bor, vagy mert olyan valószerűtlen fordulóév jönne, amikor minden sírhelyet újra meg kell váltani, hanem mert visszatér a feltámadott Úr, és minket is feltámaszt, hogy örök otthona részesévé tegyen bennünket. Ott már nem kell közvetítő az érzékeink számára, miként most az a kenyér és a bor jelenünk számára, mert Isten, az Örök Kert Gondnoka, teremtett világunk Alkotója ott jár majd övéi között színről színre.

Még végezetül egy gondolatsorra visszatérnék Caravaggio festményére.

A művész Jézuson és Tamáson kívül még két tanítványt festett a vászonra, akik maguk is Krisztus sebeit szemlélik. Ám, ha jobban megnézzük ezt a bensőséges pillanatot, e tanítványok szíve minden bizonnal már a következő pillanatot reméli, amikor Tamás arcán feltűnik a felismerés öröme.

Milyen jó, hogy Tamásnak voltak ilyen barátai, akik elfogadták őt kételyeivel együtt, nem hagyták magára, sőt a kitartott pillanatig, míg Jézus neki is megjelent, ők bizonyosságot tettek a Feltámadotról.

A hitnek szüksége van megszületéséhez, megerősödéséhez és megmaradásához a krisztusi közösségre, az Anyaszentegyházra. Tamás története jól mutatja ennek igazságát. Tamás távol volt a többiektől, egyedül róttá az utcákat, keresve valamiféle választ Krisztus halálára, és talán arra a hírre is, hová lehetett Jézus drága teste. Húsvéti hitre, a feltámadás reménységére azonban nem magányos őrlődése idején jutott, hanem Krisztus megszentelt közösségében.

A hithez ma is szükségünk van közösségre. Hívőnek maradni a közösség ereje nélkül lehetetlen!

Adj hálát azokért, akik melletted vannak, akik a Krisztus közösségébe hívnak, és erősítenek téged hitükkel, életükkel, jelenlétükkel! És közben ne feledd, hogy te magad milyen jó, hogy az egyház, ennek a gyülekezetnek a közösségébe tartozol, hogy amit hallasz, azzal eszköz lehetsz mások erősítésére, vigaszára! Add tovább, amit kaptál, fogadd el a melletted lévő kételyeivel. Eljön majd számára is a kitartott pillanat: Krisztus megjelenik, amikor ideje van!

Isten áldjon meg minket ebben a reménységünkben! Ámen.

Imádság: Szerető Atyánk! Köszönjük neked, hogy te magadról újból és újból bizonyosságot adó Úr vagy, és hogy mindenkor gondod van arra, aki becsületes kételyeiben talán éppen távolodik tőled. Gondod van rá, és utána nyúlsz igéd és Szentlelked, és a testvéri közösség által. Köszönjük, hogy amikor mi magunk lettünk ilyen tőled eltávolodókká, megragadtál bennünket, és magadénak vallottál minket, hogy végül mi is megvallhassunk téged Tamással együtt így: „Én Uram, és én Istenem!” Köszönjük, hogy te ma is ott állsz és munkálkodsz azok életében, akik úgy érzik, elvesztették jelenlétedet és közelségedet. Köszönjük, hogy te ma is nyugalom és békesség kívánsz lenni e világ számára!

Urunk, áldunk az érintés, a fizikai érzékelés csodájáért, amikor éppen ezen az úton közeledtél hozzánk, történt bár az az úrvacsora vételekor vagy éppen egy másik ember érintésekor. Köszönjük, hogy egész lényünk iránt kegyelemmel viseltetsz: lelkünkre és testünkre egyaránt! Urunk, engedd meg nekünk a feltámadás hitével elkérni tőled útmutatásodat, vezetésedet, hogy életünket neked szentelhessük és az engedelmesség útján járhassunk, hogy lehessünk reménységhordozók és reménységadók.

Gondviselő Atyánk, hozzád jövünk kegyelmedért és irgalmadért ezekben a vészterhes időkben. Kérünk a betegekért, akik otthonaikban vagy a kórházban várják szabadulásukat, hogy légy szabadítójuk! Hadd dicsérjenek még téged a tiéid körében!

Könyörgünk, te légy az orvosok és ápolók bátorítója, erőssége, fáradhatatlansága, hogy segítők kezük felett a te gyógyító kezed áldása legyen!

Urunk, téged kérünk a világ vezetőiért, hogy döntéseikben a te uralmadhoz igazodjanak, és tudjanak bölcs ítéletet hozni mindazokban a kérdésekben, amelyek olyan súlyosan meghatározzák jelenünket és jövőnket!

A te oltalmad legyen, Urunk, az egészségesekekkel is! Légy ott minden otthonban, ahol magányosok vagy családostok élnek, hogy a mindennapok kihívásaiban ne fáradjanak meg. Te növeld a szeretetet és a türelmet, különösen is ott, ahol megfogyatkozni látszik. De te légy, Urunk, ott is, ahol már talán épp a kilátástalanság fenyeget. Ne hagyd őket elveszni, Urunk reményvesztettségükben, siess segítségükre!

Urunk, végezetül, áldd meg ezt a te Anyaszentegyházadat, amely templomait most ismét bezárta ugyan, de kapott másfajta teret, hogy rólad vallást tehessen. Véd meg, Urunk, az erőtlen beszédőtől, és ajándékozd neki Szentlelkedet, hogy minden szó, amit rólad megvall a világ előtt, megújult és megszülető hitté lehessen azok számára, akik azt meghallják.

Krisztusért kérünk, Atyánk, hallgass meg minket és maradj mi velünk! Ámen.

Miatyánk

Adakozásra való felhívás

Áldás: Az Úr Jézus Krisztus kegyelme, Isten szeretete és a Szentlélek közössége legyen mindnyájatokkal! Ámen

Záróének: 357. dicséret 1-2. és 7. verse („Jézus, én bizodalمام, és Megváltóm életemben”)

HIMNUSZ